

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
МЕНЕДЖМЕНТ ВИТРАТ

підготовки бакалавра

галузі знань 07 Управління та адміністрування

спеціальності 073 Менеджмент

освітньо-професійної програми Менеджмент

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «МЕНЕДЖМЕНТ ВИТРАТ» підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, за освітньо-професійною програмою Менеджмент.

Розробник: Ющишина Л. О., доцент кафедри менеджменту та адміністрування, кандидат економічних наук, доцент.

Силабус погоджено:

Гарант ОПП Менеджмент

Ірина Волинець

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
протокол № 08 від 11 січня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Лариса ЧЕРЧИК

© Ющишина Л. О., 2023 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування 073 Менеджмент Менеджмент Перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання <u>3</u> -ий
		Семестр <u>6</u> -ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції <u>6</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>8</u> год.
		Самостійна робота <u>90</u> год.
	Консультації <u>16</u> год.	
	Форма контролю: <u>залік</u>	
Мова навчання		Українська
Сторінка курсу в MOODLE		https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2498

II. Інформація про викладача

Ющишина Лариса Олексіївна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Контактна інформація викладача:

Телефон 0303381598

Електронна пошта: Yushchyshyna.Larysa@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент Менеджмент витрат належить до вибіркового компонента, спрямований на формування навиків обґрунтування та реалізації управлінських рішень у сфері ефективного управління витратами підприємства.

2. Пререквізити і постреквізити дисципліни

Пререквізити: освітній компонент Менеджмент витрат передбачає знання та навички з таких ОК: Економіка підприємства, Бухгалтерський облік (загальна теорія), Менеджмент, Менеджмент організацій, Аналіз господарської діяльності.

Постреквізити: Бізнес-тренінг. Стратегічний аналіз, Курсова робота з функціональних областей організації, Стратегічний менеджмент, Переддипломна практика.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета викладання освітнього компонента – засвоєння теоретичних знань та

формування практичних навичок управління витратами за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Основними **завданнями** освітнього компонента є: формування здобувачами комплексу фундаментальних знань щодо управління витратами за місцями та центрами відповідальності; прогнозування та поточного планування витрат; визначення витрат на стадіях життєвого циклу продукції; розкриття процесу контролю витрат і стимулювання економії ресурсів; аналізу впливу структури і динаміки витрат на прибуток підприємства; формування системи та особливостей застосування сучасних методів управління витратами.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН25. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовний модуль 1. Теоретичні та методологічні основи управління витратами						
Тема 1. Концептуальні аспекти управління витратами	7	1		6		ПЗ/4, Т/2
Тема 2. Витрати підприємства: сутність, види та процес формування	9	1	1	6	1	РМГ/4, ПЗ/2 Т/2

Тема 3. Поведінка витрат і фактори, що її визначають	9	1	1	6	1	РС/4, Т/2
Тема 4. Методичні основи обчислення собівартості продукції (робіт, послуг)	9	1	1	6	1	РМГ/2 ПЗ/4, Т/2
Тема 5. Формування витрат виробничих підрозділів	9	1	1	6	1	ПЗ/4, Т/2
Тема 6. Особливості управління витратами на відтворення основних засобів та інших необоротних активів	8		1	6	1	РС/4, Т/2
Разом за модулем 1	51	5	5	36	5	40
Змістовний модуль 2. Система управління витратами						
Тема 7. Формування системи управління витратами	8	1		6	1	РС/4, ПЗ/2, Т/2
Тема 8. Контролінг як система управління витратами та фінансовим результатом діяльності підприємства	8		1	6	1	ПЗ/2, РМГ/4, Т/2
Тема 9. Інноваційні методи оптимізації витрат на підприємстві	8			6	2	ПЗ/2 Е/4, Т/2
Разом за модулем 2	24	1	1	18	4	24
Змістовний модуль 3. Функціональні складові системи управління витратами						
Тема 10. Облік та аналіз витрат	8			6	2	ПЗ/4, Т/2
Тема 11. Планування витрат та методика складання кошторису витрат	7			6	1	ПЗ/4, Т/2
Тема 12. Бюджетування витрат як розробка концепції ведення бізнесу	8		1	6	1	РМГ/4, Т/2
Тема 13. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	7			6	1	ПЗ/4, Т/2
Тема 14. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	8		1	6	1	К/4, Т/2
Тема 15. Управління витратами на якість	7			6	1	Е/4, Т/2
Разом за модулем 3	45		2	36	7	36
Всього годин / Балів	120	6	8	90	16	100

Форма контролю*: поточне оцінювання (письмова контрольна робота (ПКР), фронтальне опитування (ФО), есе чи реферат (Е), тести (Т), розгляд ситуаційних завдань (РС), РМГ – робота в малих групах, виконання практичних завдань (ПЗ), розгляд кейсів (К).

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента Менеджмент витрат передбачає:

- підготовку до аудиторних (практичних) занять – опрацювання лекційного матеріалу та самостійне опрацювання окремих тем (питань) освітнього компонента;
- розв’язання практичних та тестових завдань;
- розв’язання кейсів;
- підготовку до усіх видів контролю.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента та містяться в електронному курсі у веб-середовищі системи управління навчанням Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2498>

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання здобувачів вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перекладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал).

Політика виставлення балів. Враховуються результати поточного оцінювання (100 балів). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність здобувача під час занять; не допускаються пропуски та запізнення на заняття; заборонено використання мобільного телефону, планшета чи інших мобільних пристроїв під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання. Підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку передбачає оцінку засвоєння здобувачем навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи впродовж семестру.

Така оцінка виставляється та заноситься до залікової відомості й індивідуального навчального плану здобувача у день проведення заліку за умови обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом: поточне оцінювання (письмова контрольна робота), фронтальне опитування, бліц-опитування, есе чи реферат, тести, розгляд ситуаційних завдань, виконання практичних завдань.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді семестрового заліку. Залік з освітнього компонента виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів за залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100 балів.

Така оцінка виставляється та заноситься до залікової відомості й індивідуального навчального плану здобувача у день проведення заліку за умови обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Порядок організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Перелік питань до заліку

1. Концептуальні аспекти управління витратами.
2. Сутність та базові концепції управління витратами.
3. Функції управління витратами.
4. Принципи управління витратами.
5. Місце та значення управління витратами в системі менеджменту підприємства.
6. Витрати підприємства: сутність, види та процес формування.
7. Класифікація витрат для цілей управління.
8. Групування витрат за економічними елементами.
9. Адміністративні витрати.
10. Витрати на збут.
11. Операційні витрати, не пов'язані з виробничою діяльністю.
12. Витрати підприємства не пов'язані з операційною діяльністю.
13. Поведінка витрат і фактори, що її визначають.
14. Витратоутворюючі чинники та їх характеристика.
15. Зв'язок витрат з обсягом виробництва. Змінні та постійні витрати.
16. Методи визначення функції витрат.
17. Калькулювання виробничої собівартості виготовленої та визначення

собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).

18. Методи та способи калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).
19. Особливості системи калькулювання за неповними (змінними) витратами.
20. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності.
21. Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів.
22. Основні критерії розподілу непрямих витрат.
23. Ставка розподілу непрямих витрат.
24. Методи розподілу витрат обслуговуючих підрозділів.
25. Особливості управління витратами на відтворення основних засобів та інших необоротних активів.
26. Поняття зносу та амортизації основних засобів.
27. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації.
28. Методика розрахунку амортизації основних засобів.
29. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів та витрати ремонтно-технічного обслуговування.
30. Визначення вартості об'єктів амортизації.
31. Особливості формування системи управління витратами на підприємстві.
32. Поняття про систему управління витратами та її елементи.
33. Завдання, функції системи управління витратами та умови її ефективності.
34. Принципи системи управління витратами.
35. Характеристика основних складників системи управління витратами.
36. Функціональний, організаційний та мотиваційний аспекти системи управління витратами.
37. Концепція управління витратами за місцями їх формування та центрами відповідальності.
38. Контролінг як система управління витратами та фінансовим результатом діяльності підприємства.
39. Сутність та завдання контролінгу.
40. Функції та види контролінгу.
41. Класифікація систем управлінського обліку. Сутність «стандарт-костінгу» та «директ-костінгу».
42. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.
43. Інноваційні методи оптимізації витрат на підприємстві.
44. Обґрунтування процесу впровадження новітніх технологій управління витратами.
45. Класифікація та сутність сучасних методів управління витратами. Переваги та недоліки.
46. Облік витрат діяльності підприємства.
47. Аналіз витрат за економічними елементами.
48. Аналіз собівартості продукції за статтями калькуляції.

49. Аналіз прямих матеріальних витрат.
50. Оцінка витрат на пряму заробітну плату.
51. Аналіз витрат на обслуговування виробництва.
52. Аналіз інших комплексних витрат.
53. Планування витрат та методика складання кошторису витрат.
54. Мета, завдання та характеристика процесу планування витрат.
55. Порядок планування витрат підрозділів підприємства.
56. Планування собівартості продукції.
57. Бюджетування витрат як розробка концепції ведення бізнесу.
58. Поняття бюджету. Цілі, завдання та структура бюджетів на підприємстві.
59. Бюджет прямих витрат на матеріали.
60. Бюджет прямих витрат на оплату праці.
61. Бюджет загальновиробничих витрат та цехової собівартості продукції.
62. Бюджет комерційних та загальногосподарських витрат.
63. Переваги та недоліки бюджетування.
64. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.
65. Система внутрішнього контролю на підприємстві.
66. Контроль витрат в умовах застосування системи гнучких кошторисів.
67. Форми стимулювання економії ресурсів.
68. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат.
69. Методика оптимізації запасів та інтервалів поставки матеріалів.
70. Методи оцінювання матеріалів у запасах.
71. Обґрунтування форми забезпечення операційної системи устаткуванням.
72. Управління витратами на якість.
73. Фактори, що впливають на якість продукції.
74. Поняття «витрати на якість» та їх класифікація.
75. Окупність витрат на якість.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (потрібне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Артамонова Н., Акуюшина М. Управління витратами : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 120 с.
2. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.

3. Ющишина Л.О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.

Додаткова

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: навч. посіб. Київ : Лібра, 2018. 400 с.
2. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г.Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 768 с.
3. Ліпич Л. Г., Ющишина Л.О. Управління витратами бізнес-процесів у рослинництві : монографія. Луцьк: ВІСМ, 2011. 216 с.
4. Красношарпа В.В., Токарська Ю.О. Концепції управління витратами та їх використання у формуванні витрат підприємств будівельної галузі України. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/72.pdf
5. Пашкевич М.С, Дріга О.П., Макурін А.А. Управлінський облік : навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2018. 151 с.
6. Ющишина Л.О. Інноваційні технології управління через контролінгові інструменти. Стратегії та технології інноваційного розвитку корпорацій : колективна монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 368 с. С.52–62.
7. Яровенко М. М. Ющишина Л.О. Сутність та методи управління витратами підприємства. Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 12 груд. 2018). Луцьк, 2018. С.184–185.
8. Koniukh I., Yushchyshyna L. Controlling as an Internal Process of Coordination of the Enterprise. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Луцьк : Вежа-Друк, 2018. № 4 (16). С.92– 97. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2018-04-92-97>
9. Yushchyshyna L. Information and Analytical Supply of the System for Formation of Business Process Costs of Agricultural Enterprises. Higher School of Social and Economic/ Przeworsk: WSSG, 2022. P.137–156.

Інтернет-ресурси

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 344-VIII від 17.09.2016. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2014 № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
6. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК

009:2010. URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html

7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

8. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

9. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>.